

Posudek na diplomovou práci Moniky Hankové „Kapitoly z poválečných dějin židovské komunity v Čechách a na Moravě (1945 – 1956)“. Ústav hospodářských a sociálních dějin, FF UK v Praze, 2006, 210 s. + přílohy. Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

Diplomová práce Moniky Hankové se soustředí na dějiny židovské komunity v Čechách a na Moravě po skončení druhé světové války v letech 1945 – 1956. Jak autorka zdůrazňuje a oponent této práce potvrzuje, jde o dosud opomíjenou kapitolu novodobé české historie (většina historických publikací nepřekračuje mezník daný rokem 1945).

Autorka rozčlenila svoji diplomovou práci do tří kapitol. První kapitola se soustředí na období bezprostředně následující po osvobození Československa do převzetí moci komunisty v únoru 1948 (návrat k předválečným formám fungování židovské společnosti, obnova židovských náboženských obcí, problémy s restitucí majetku). Kromě obsažného a mnohdy nového pohledu na uvedené vnitropolitické aspekty uvádí diplomantka i nejzákladnější zahraničněpolitické souvislosti (poměr Československa ke snahám o vybudování „židovské národní domoviny“ v Palestině a posléze vztah ČSR ke státu Izrael). Druhá kapitola zahrnující období 1948 až 1956 charakterizuje především postupnou „transformaci postojů“ k židovské minoritě, resp. antisemitské tendence vládnoucí moci. Autorka se zde rovněž věnuje působení a aktivitě Rady židovských obcí. Třetí část druhé kapitoly se zabývá kulturní a církevní problematikou. Třetí kapitola je oproti předcházejícím dvěma kapitolám, které jsou opřeny o archivní výzkum, zaměřena na využití metody orální historie – v autorčině případě jde o vedení devatenácti životopisných vyprávění s pamětníky zkoumaného historického období.

Vlastní práci předchází kritický rozbor pramenů a literatury. M. Hanková upozorňuje na absenci relevantní literatury zkoumaného období českých autorů. Zároveň však velmi pečlivě a široce komentuje a rozebírá jí známé dílčí studie, které se obdobím samým či jeho významem v kontextu československé poválečné historie zabývají. Neopomíjí ani zahraniční literaturu (Kurt Wehle, Peter Wörster ad.), a dokonce ani realizované a přínosné studentské a diplomové práce.

Rád bych na tomto místě upozornil na archivní výzkum diplomantky, který si zaslouží nejvyšší absolutorium. M. Hanková prostudovala podle mého soudu nejdůležitější prameny ke zkoumanému období, ať již šlo o jednotlivé fondy v Národním archivu, Archivu kanceláře prezidenta, Archivu hlavního města Prahy, Archivu Ministerstva vnitra, Archivu ministerstva zahraničních věcí, Archiv židovského muzea ad. Autorka předkládané diplomové práce věnovala pozornost rovněž tištěným pramenům, periodickému tisku a pramenům statistickým.

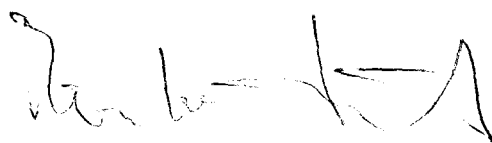
Podle mého soudu se archivní výzkum jednoznačně „podepisuje“ na vysoké obsahové kvalitě předkládané práce a přináší ve vlastní analýze a následné interpretaci původní a neotřelý pohled na zkoumané období.

Z celé práce je patrný logický a promyšlený postup, tzn. vymezení a struktura vlastních témat, kterým se autorka věnovala, tak i metodický přístup k uvedené látce, kdy ke „klasickému“ postupu historikovy práce s dokumenty a literaturou přidává i pohled „lidí“, kteří svými činy a postoji na konkrétním běhu dějin participovali. Za velmi přínosné, považuji, vzhledem k tématu práce, využití metody orální historie a její kombinaci v uvedené monografii s dalšími přístupy. Nejde však o využití metody samé, ale především o způsob a korektnost, s jakou autorka postupuje. Nejen, že se v krátkém úvodu kriticky vyrovnává s možnostmi a omezeními uvedené metody, navíc seznamuje čtenáře se vzorkem narátorů, ale teoretických postulátů využívá především ve svém vlastním praktickém výzkumu. Třetí kapitola práce je pak skutečně klasickým využitím metody orální historie v tom nejlepší slova smyslu, kdy nejde o „pouhou“ ilustraci k písemným pramenům, ale o skutečnou a promyšlenou analýzu a následnou interpretaci získaných rozhovorů. Jestliže cílem této kapitoly bylo rekonstruovat mentalitu, sebereflexi a každodennost „nadmíru specifické skupiny, jež byla stigmatizována snad v každém historickém období“, pak se to autorce práce bezezbytku podařilo. Její interpretace není generalizující ani „klasifikační“, jde o skutečnou interpretaci v daném historickém a sociálním kontextu. Kromě toho, že je práce M. Hankové faktograficky přínosná, působí, díky kombinaci různých metodologických přístupů, plasticky a přináší živý a poutavý obraz zkoumaného období i s jeho protagonisty.

Jazykové zpracování diplomové práce je na vysoké úrovni a i její struktura i forma je logická a přehledná. Připojené přílohy vhodně doplňují celý text.

Předkládaný text (nebo jeho část) by podle mého názoru mohl být bez větších úprav publikován. Z výše uvedeného hodnotím diplomovou práci **jako nadprůměrnou** (především v množství použitých původních pramenů a vhodné kombinaci metodických postupů) a všele ji **doporučuji** k obhajobě.

Diplomantce pak přeji hodně zdaru v dalších badatelských počinech ať již při rozvoji tohoto tématu nebo jiné problematiky.

PaedDr., Mgr. Miroslav Vaněk, PhD.

V Praze, 23.5. 2006